

СТУДЕНТОЦЕНТРОВАНЕ НАВЧАННЯ ЯК ОДНА ІЗ СКЛАДОВИХ СИСТЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ «ЛАБОРАТОРНА ДІАГНОСТИКА»

Єрмоменко Р. Ф., Козар В. В., Должикова О. В.

Національний фармацевтичний університет, м. Харків

Освітньо-професійна програма (ОПП) «Лабораторна діагностика» підготовки здобувачів вищої освіти в Національному фармацевтичному університеті за спеціальністю 224 Технології медичної діагностики та лікування розроблена відповідно до Закону України «Про вищу освіту» та Стандарту вищої освіти України (наказ Міністерства освіти і науки України від 19.12.2018 р. № 1420).

При складанні ОПП враховано:

- Національну рамку кваліфікацій (постанова Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 р. № 1341);
- Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (ESG). К.: CSLtd. 2015. 32 р.);
- Методичні рекомендації для розроблення профілів ступеневих програм, включаючи програмні компетентності та програмні результати навчання (версія 2016);
- Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти (наказ Міністерства освіти і науки України від 01 червня 2017 р. № 600).

Цілі ОПП відповідають місії і стратегії НФаУ, що представлені у Стратегічному плані розвитку НФаУ, який розміщений на офіційному сайті (<http://nuph.edu.ua/sistema-upravlinnya-yakisty-u-universit/>).

Згідно зі Стратегічним планом місія закладу вищої освіти полягає у забезпеченні розвитку потенціалу та створенні можливостей для підготовки компетентних фахівців галузі Охорони здоров'я відповідно до вимог стандартів та рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG), роботодавців, регуляторних органів, суспільства та інших стейкхолдерів.

Досягнення поставлених цілей значною мірою здійснюється за рахунок результативного функціонування з 2015 р. системи управління якістю (СУЯ) у НФаУ, впровадженої відповідно до вимог стандарту ISO 9001, постійного її удосконалення та гармонізації із стандартами і рекомендаціями Європейського простору вищої освіти (ESG).

Актуальним завданням вищої освіти в сучасних умовах лишається пошук таких форм і методів навчання, які базуються на гуманістичних, культурологічних засадах та індивідуальному, особистісно орієнтованому підході в організації навчання, комплексного застосування традиційних і новітніх інноваційних технологій і забезпеченні підготовки висококваліфікованого фахівця, провідною якістю професійної компетенції якого буде здатність до безперервної самоосвіти та саморозвитку, творчої активності, самостійності, відповідальності та ініціативи.

Саме студентоцентризм може розглядатися як ресурс успішної реалізації такого компетентнісного підходу (Столяренко Т. Л. Студентоцентризм як засіб реалізації компетентнісного підходу в навчанні. 2018).

Запровадження студентоцентрованого навчання і викладання у НФаУ регламентується такими документами:

- Положення про організацію освітнього процесу в НФаУ,

- Положення про порядок організації вивчення навчальних дисциплін вільного вибору у НФаУ,
- Положення про функціонування в НФаУ поштової скриньки «Скриньки довіри», телефонної лінії «Телефону довіри», офіційної електронної поштової скриньки університету та електронного ресурсу «Блог Ректора» з питань запобігання та протидії корупції.

Ректор НФаУ систематично проводить зустрічі зі здобувачами вищої освіти (ЗВО) з метою формування у них поняття «студентоцентрованого простору». Такий підхід дозволяє встановити зворотний зв'язок між адміністрацією та ЗВО.

Форми та методи навчання в НФаУ обираються НПП відповідно до змісту освітніх компонентів, тож їхня студентоцентрованість полягає у запровадженні в освітній процес прогресивних практик викладання, максимальній сформованості компетентностей та досягненні практичних результатів навчання, а також оприлюднення заздалегідь критеріїв та методів оцінювання.

Рівень задоволеності здобувачів вищої освіти визначається шляхом проведення анкетування. Так, відповідно до результатів моніторингу рівня задоволеності ЗВО організацією освітнього процесу та методами навчання і викладання в рамках ОПП «Лабораторна діагностика», який був проведений у 2019-2020 н.р., виявлено, що середній показник рівня задоволеності за 4-х бальною шкалою становив 3,51.

На думку більшості студентів (84%) для ОПП «Лабораторна діагностика», за якою вони навчаються, в цілому характерні принципи студентоцентрованого підходу.

Одним із важливих аспектів підготовки спеціалістів у відповідності до стандартів ESG і, зокрема, студентоцентрованого навчання являється формування індивідуальної освітньої траєкторії (ІОТ) здобувачів вищої освіти.

ІОТ є комплексом заходів спрямованих на максимальну реалізацію особистісного потенціалу студента з урахуванням його здібностей, інтересів, потреб, мотивації, можливостей та досвіду, регіону проживання тощо. ІОТ ЗВО у НФаУ реалізується відповідно до ст. 53 Закону України «Про освіту»;

- Положення про організацію освітнього процесу;
- Положення про порядок організації вивчення навчальних дисциплін вільного вибору у НФаУ;
- Положення про застосування елементів дистанційного навчання;
- Положення про практичну підготовку здобувачів вищої освіти у НФаУ;
- Положення про академічну мобільність студентів;
- Положення про СНТ НФаУ (<https://bitly.su/RB1k39Y>).

ІОТ у НФаУ реалізується через індивідуальний навчальний план (ІНП), можливість навчання за індивідуальним графіком, адаптацію змісту практичних занять з огляду на запити здобувачів вищої освіти.

Право на навчання за індивідуальним графіком мають здобувачі вищої освіти, що успішно виконують ІНП і надається відповідно до поданої заяви на ім'я ректора категоріям здобувачів вищої освіти, що мають об'єктивну причину у набутті такої форми навчання.

Здобувач вищої освіти погоджує з викладачами календарний план опрацювання освітніх компонент, що передбачені ІНП у відповідному семестрі.

Формування ІОТ в рамках підготовки фахівців з «Лабораторної діагностики» ґрунтується на виборі ЗВО видів і темпу освоєння ОПП «Лабораторна діагностика», вільного вибору дисциплін, а також методів, форм і засобів навчання.

Вивчення дисциплін проходить на кафедрах, клінічних базах і лабораторіях. Практична підготовка проводиться за такими видами: практичні та лабораторні заняття, майстер-класи, екскурсії до медичних лабораторій, виробнича та переддипломна практика і передбачає оволодіння усіма компетентностями, що передбачені ОПП «Лабораторна діагностика» та навчальним планом.

Організація практичної підготовки здійснюється відповідно до Положення про практичну підготовку здобувачів вищої освіти у НФаУ ПОЛ А2.2-32-022 (<https://bitly.su/eYECJ00>). У структурі НФаУ функціонує відділ практики та сприяння працевлаштуванню – який здійснює загальну організацію практичної підготовки здобувачів вищої освіти, налагодження зав'язків з кафедрами, базами практик. Базами практики є провідні заклади охорони здоров'я, які забезпечують кваліфіковане керівництво практичною підготовкою, мають сучасну матеріально технічну базу та розвиваються з урахуванням сучасних тенденцій ринку праці.

У НФаУ створені умови для якісного виконання програми практики: сформована ефективна мережа баз практики та налагоджений механізм отримання зворотного зв'язку, забезпечена системна робота зі студентами щодо організації практики і якісного її проходження; впроваджена система електронного розподілу на практичну підготовку з можливістю мотивованого вибору бази практики та Е-направлення (електронне направлення) з отриманням зворотного зв'язку від бази практики.

Також опрацьований механізм опитування здобувачів вищої освіти щодо їх рівня задоволеності компетентностями, здобутими під час практичної підготовки за ОПП «Лабораторна діагностика».

Оскільки студентоцентроване навчання зумовлює формування програм і технологій навчання так, як цього вимагає майбутня професія, при складанні програмних результатів навчання за ОПП «Лабораторна діагностика» враховано вимоги Національної рамки кваліфікацій (постанова Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 р. № 1341), а також рекомендації стейкхолдерів, в тому числі пропозиції ЗВО, що стимулює ЗВО до активної участі у формуванні та реалізації навчального процесу.

Такий підхід створює атмосферу взаємоповаги між членами освітнього процесу, закладає основу відповідальності ЗВО за свою освіту, заохочує до самостійної роботи та її якості і сприяє формуванню як соціально адаптованої особистості, так і кваліфікованого фахівця.

Таким чином, під час формування цілей ОПП «Лабораторна діагностика» були враховані інтереси здобувачів вищої освіти, що передбачає: досягнення мети навчання – готовність до працевлаштування, забезпечення умов формування та розвитку професійних компетентностей ЗВО, а отже – оволодіння знаннями, уміннями і навичками, необхідними для здійснення фахової діяльності у сфері лабораторної медицини.